

Juryrapport AVT/Anéla Dissertatieprijs 2023

De AVT/Anéla dissertatieprijs wordt jaarlijks uitgereikt aan het beste proefschrift op het gebied van de taalwetenschap, verdedigd aan een Nederlandse universiteit. Er waren 10 dissertaties voorgedragen. De jury bestond dit jaar uit Marijke de Belder, Jan Berenst, Crit Cremers, Ulrika Klomp en Pia Sommerauer, en werd ondersteund door Sterre Leufkens en Gudrun Reijnierse. In de eerste ronde heeft de jury van deze 10 dissertaties het eerste hoofdstuk, het laatste hoofdstuk en de samenvatting gelezen. Het was duidelijk dat we met proefschriften van hoge kwaliteit te maken hadden, en het was niet makkelijk om een top drie te kiezen. Uiteindelijk zijn de volgende proefschriften genomineerd voor de dissertatieprijs:

- Suzanne Bogaerds-Hazenberg: Text structure instruction in Dutch primary education: Building bridges between research and practice
- Cas Coopmans: Triangles in the brain: The role of hierarchical structure in language use
- Silvia Terenghi: Missing Person. Structure and change in Romance demonstratives

De jury heeft deze drie proefschriften in hun geheel gelezen. Het zijn alle drie hoogstaande proefschriften gebleken.

Het proefschrift van Suzanne Bogaerds-Hazenberg, over tekststructuuronderwijs op de basisschool, kenmerkt zich door de breedheid van haar onderzoek en de transparantie over de uitvoering hiervan. Bogaerds-Hazenberg heeft meerdere grondige analyses gedaan, van zowel de literatuur als gebruikte lesmethodes, heeft zelf een methode ontwikkeld, en daar bovendien weer een interventiestudie en implementatiestudie mee gedaan. De jury was onder de indruk van deze combinatie van studies, die logisch op elkaar volgden en over de wijze van verslaglegging, die zeer duidelijk was. Haar onderzoek is bovendien vernieuwend en actueel.

Cas Coopmans, die onderzoek deed naar hiërarchische structuren in taalgebruik, heeft zeer vernuftige en originele methoden gebruikt om de oude vraag – is taal hiërarchisch of lineair – vanuit verschillende perspectieven nog eens overtuigend te beantwoorden. Het onderzoek is breed uitgevoerd en de jury waardeerde de multidisciplinariteit: van neurolinguïstiek tot computationele taalkunde, en daarnaast van morfosyntaxis tot pragmatiek. Coopmans heeft een zeer prettige en duidelijke schrijfstijl, en bevindt zich met het onderzoek naar hoe kunstmatige taalmodellen taalstructuren interpreteren middenin de actualiteit.

Het proefschrift van Sylvia Terenghi is een theoretisch hoogstandje, waarbij het onderzoek naar demonstratieven in Romaanse talen gedetailleerd en ambitieus is uitgevoerd. Het typologische bereik en de analyses zijn vernieuwend en indrukwekkend. Terenghi heeft veel data verzameld, uit de literatuur en van haar eigen veldwerk, en is nauwkeurig te werk gegaan bij het analyseren en verklaren hiervan. De jury vond het werk getuigen van hoog intellect, en denkt dat dit proefschrift een bijdrage levert aan de typologische en theoretische taalwetenschap, met name op het gebied van demonstratieven.

Bij het maken van de uiteindelijke keuze hebben we gelet op de reikwijdte van het proefschrift, de gebruikte methodologieën, vakmanschap, originaliteit, impact en helderheid van verslaglegging. Het winnende proefschrift scoorde hoog op al deze punten. De verschillende studies in dit proefschrift waren stuk voor stuk goed opgezet en goed verantwoord, en hiermee een voorbeeld voor toekomstige onderzoekers. De jury vond dit onderzoek het meest gedurfd en heeft bewondering voor de uitvoering ervan, te midden van de coronapandemie. Tot slot is de jury van mening dat de resultaten van dit proefschrift buitengewoon actueel zijn, en daarmee extra impact zullen hebben. De keuze is daarom unaniem gevallen op het proefschrift van Suzanne Bogaerds-Hazenberg.